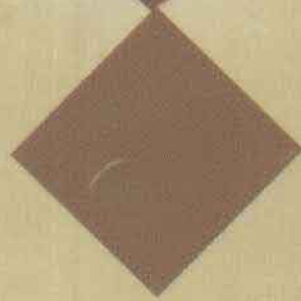

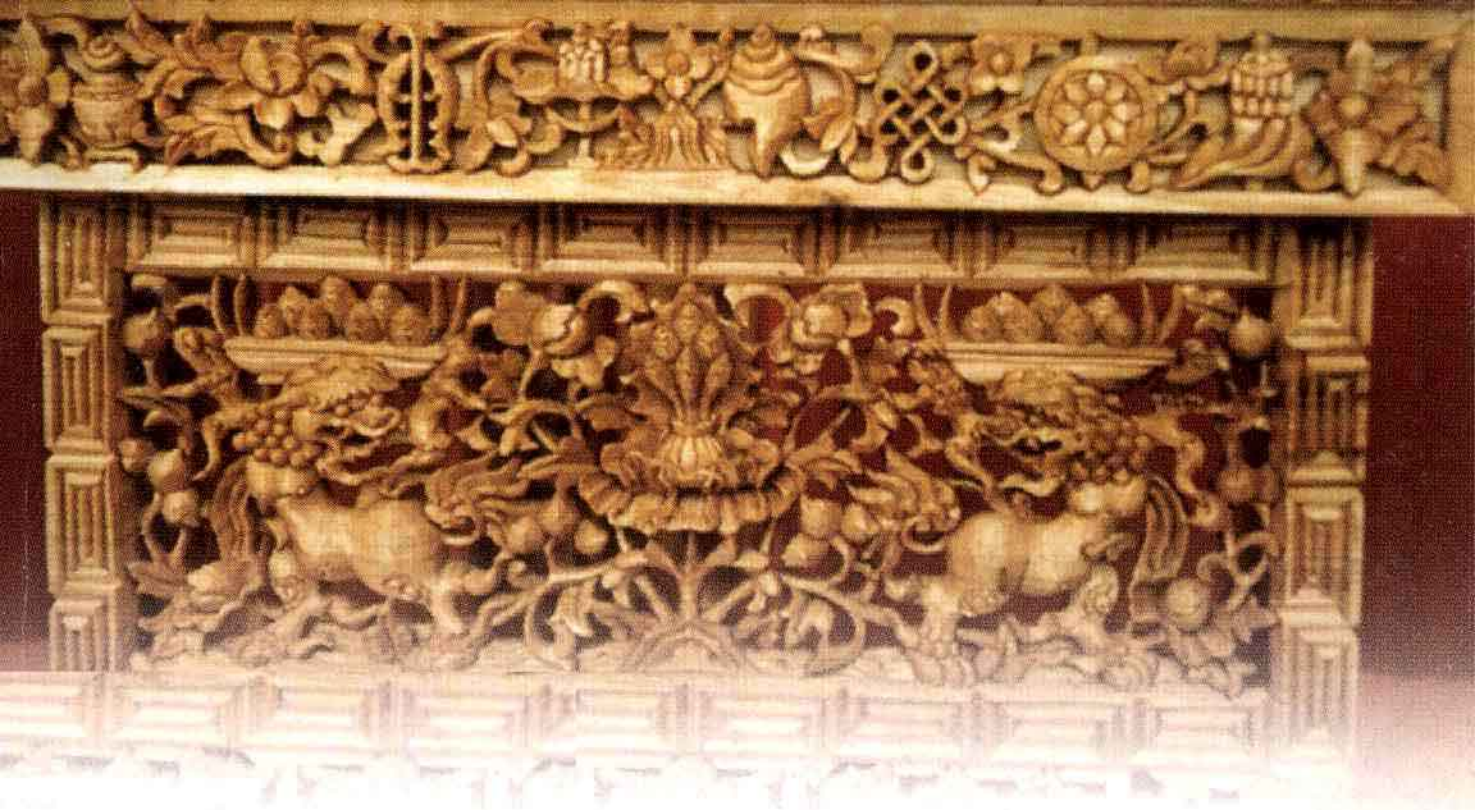
བོད་འཕྲིན་དཔེ་ཚགས།

བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བརྗོད་ལས།

ཨོ་ཁ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དཔེ་ཚགས་ཁང་།

ཕྱད་ལྷོང་ས་གྲི་ལག་ཤེས་བརྗོད་ལས།

གྲང་ཡུན་གྲིས་བརྗོད་ལས།

མི་འབྱུར་གྲིས་བརྗོད།

སྒྲིང་ལྷ་བརྗོད་སྒྲིང་དཔེ་སྒྲིང་ཁང་།

主 编：金 晖
副 主 编：郭长建 王庆存
编 委：王纪德 吴 伟 雷 珈
责任编辑：初立忠
封面设计：李建雄
版式设计：陈 彬
电脑制作：辛 亮

图书在版编目（CIP）数据

西藏的民族手工业：藏文／张赞著；明久译．—北京：五洲传播出版社，1999.2

ISBN 7-80113-533-4

I.西... II.①张...②明... III.少数民族—手工业—概况—西藏—藏文 IV.F426.899

中国版本图书馆 CIP 数据核字（1999）第 05845 号

西藏的民族手工业

张赞 著

* * *

五洲传播出版社出版

地址：北京北三环中路 31 号 邮编：100088

金罗盘(北京)艺术设计 承制

1999 年 11 月第 1 版 1999 年 11 月第 1 次印刷

网址：www.cicc.org.cn

电话：62048174

异 32 开 2 印张 15 千字

印数：1-3000 册

ISBN 7-80113-532-6/F.80

定价：16 元

聞之，欣然知其主。赤果
尋病終。

དཀར་ ཆག

སྒྲུབ་འགྲུའི་གཏམ།	1
བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་འཕེལ་	
ཐུས་བྱང་ཚུལ་སྒྲིམ།	3
སྐྱེ་སྐྱབས་ཀྱི་དཔལ་འབར་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་	
ལག་ཤེས་བཟོ་ལས།	10
ཐུབ་འབྲས་ཀྱི་མི་ཉོག་ནམ་པར་བཞད་པའི་	
མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་ཐོན་ཇུས།	27
དུགས་པ་བའི་ཇ་བཟོའི་ལག་ཚུལ་གྱི་འཕོ་འགྱུར་	
ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ལ་ལྟ་བ།	51

ཕྱི་ལོ་ལྷན་སྐྱེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲོ་ལྗོངས་

བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་བརྗོད་ལས་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཤིན་
 ཏུ་རིང་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བརྗོད་ལས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་
 གང་གི་ཐོན་ལུས་དག་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མིན་པའི་
 བྱུང་ཆོས་ཏུ་མ་ལྟོན་པ་ན། བོད་རིགས་དང་བཅས་པའི་
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གིས་ཤིན་ཏུ་མཁྱེས་པོ་གནང་བ་

ཆབ་མདོ་
ཁ་ལོ་...
བས་རྩེད་
པའི་བྱ་བ་
ཆའི་རིམ།

[illegible]

ཞོར་དུ་བཟོས་པའི་ཐོན་རྫས་ཤིང་སྟག་རེད། སྤྱི་ལོ་
1959ལོར་བོད་ཡོངས་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་
ཐོན་རྫས་རིན་ཐང་བསྐྱམས་འབྱོར་སྒྲིལ་བུ་124ལས་མེད་
པས། དེས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་བཟོ་ལས་ཐོན་རྫས་ཀྱི་
རིན་ཐང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་2.3ཟིན་ཡོད།

བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ་སྒྲིལ།

ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་རྫོངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ནི་གཙོ་བོ་
ཞིང་ལས་དང་འབྲེག་ལས་ཁོ་ན་གཉིས་པའི་རང་བྱུང་
དཔལ་འབྱོར་ཞིག་རེད། སྤྱི་ལོ་1951ལོར་བོད་ཞི་བས་
བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་མི་
རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དེ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཚུང་པར་བཞག་ད་
དུང་མ་ལག་ཆ་ཆང་
བ་གཅིག་ཀྱང་མེད།
བོད་ཞི་བས་བཅིངས་
འགྲོལ་བྱུང་བའི་རྗེས།
བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་
ཤེས་བཟོ་ལས་ལ་
འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་
བྱུང་བ་མ་ཟད།

མཚོད་གཤོམ།

འཕེལ་ཚུལ་ལའང་དུས་རིམ་ཁག་བཞི་ཙམ་བྱང་བ་གཤམ་
གསལ།

དང་ཕོ་གསར་གཏོད་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས། བོད་
ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་བྱང་རྗེས་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་

གསེར་བུམ།

འཇུག་སྐྱུ་གྱི་གོམ་
སྐབས་རེ་མཁུགས་
སུ་གཏོང་ཆེད། «བོད་
ཞི་བས་བཅིངས་
འགྲོལ་འབྱང་ཐབས་
སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་»
ནང་གི་དོན་ཆན་
བཅུ་པ་དང་“བོད་
ཀྱི་གནས་ཚུལ་
དངོས་ཡིད་གཞིར་

བབྱང་སྟེ། རིམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཞིང་ལས་དང་། འབྲོག་
ལས། བཟོ་ལས། ཆོང་ལས་བཅས་གོང་འཕེལ་དུ་
བཏང་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་སྟོ་གོས་སྐྱེལ་རེ་ལེགས་སུ་
གཏོང་རྒྱ།” ཞེས་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར། བྱང་དབྱང་མི་
དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས། བོད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་འབྱང་
ཁུངས་དང་། གཏེར་ཁ། རྒྱ་དབྱེད་རྒྱ་བེད་ལ་སྐྱེལ་
པར་བཏག་དབྱེད་བྱེད་མཁན་མཁས་དབང་དུ་མ་བོད་ལ་
མངགས་ནས་བོད་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཁྱོན་

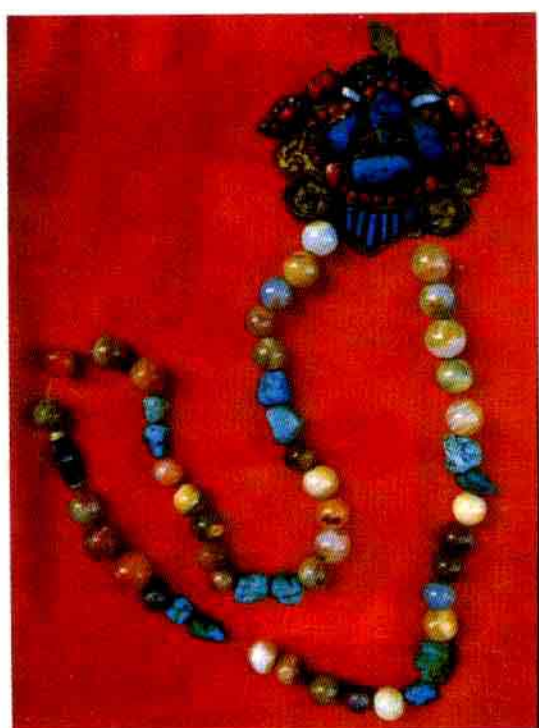
བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཁྱོན་

ཡངས་ནས་བརྟག་དཔྱད་གནང་བ་རེད། དེའི་ཆར་
 གཞིའི་ཐོག་ཕྱགས་རིགས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་བེད་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་
 ཀམ་པ་ལི་དང་བཅས་པའི་འཁོལ་འཐག་གི་ལས་རིགས་
 རྣམས་སྤོང་ལ་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་བ་རེད། དེའི་དུས་སུ་
 བཀས་བཀས་བཀོད་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་ཞིང་བྱན་ལམ་ལྷགས་
 སྤར་བཞིན་གནས་ཡོད་པའི་དབང་གིས། མི་རིགས་ཀྱི་
 ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དེ་སྤྱིར་གྱི་ཐོག་སྤར་བཞིན་བཅེངས་
 འགྲོལ་མ་བཏང་གོང་དང་འདྲ་མཚུངས་སུ་ལྷས་ཡོད།
 འོན་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་ནས་བསྐྱུགས་སྤྱོད་དང་སྤོ་འགྲུགས་པའི་
 བྱེད་སྤྱོད་ལས་ཅན་བེད་སྤྱོད་བཏང་སྟབས། སྤར་ཡོད་
 ཀྱི་ཆར་གཞིའི་ཐོག་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ལ་འཕེལ་རྒྱས་གང་
 ཅུ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།

གཞིས་བ་བརྟན་པའི་ངང་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་དུས་
 སྟབས། སྤྱི་ལོ་1959ལོར་བོད་ཕྱི་དམངས་གཙོ་བོའི་བཅས་
 བསྐྱར་བྱས་པའི་རྒྱུ། བོད་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་འབྲེལ་བར་
 འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱས་ཕྱགས་ལ་
 བཅེངས་འགྲོལ་ཐོབ་སྟབས། ཐོན་སྐྱེད་འཕེལ་རྒྱས་
 གཏོང་བའི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་དུར་བཙོན་རང་
 བཞིན་ཏེ་ཅང་ཆེ་རུ་བྱེད་པ་རེད། ཞིང་ལས་དང་འབྲོག་
 ལས་གཞིས་ཡན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་ཡན་ངང་ཐོན་སྐྱེད་
 བྱ་རྒྱུ་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་བ་དང་ཆབས་སྐྱུགས་སུ་བོད་
 སྤངས་མི་དམངས་སྤྱི་དགུང་ནས་ད་དུང་དེང་རབས་ཅན་

རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ཀྱི་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ཀྱི་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ཀྱི་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ཀྱི་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ཀྱི་

གྱི་བརྩོ་ལས་དང་མི་རིགས་གྱི་
 ལག་ ཤེས་ བརྩོ་ ལས་ འཕེལ་
 རྒྱས་བཏང་བ་རེད། རྒྱི་ལ་
 1960ལྷན་ བོད་ གྱིས་ ཆ་ ལ་
 ཏུན་ བི་ 8ལྟག་ ཅམ་ བཏོན་
 བས། བི་ ལས་ གྱི་ ཡང་
 འབབ་ སྒྲོར་ བི་ 3200ལྟག་
 ཅམ་ བྱུང་ ཞིང་ རྒྱུངས་ ཡངས་

ལུ་བཟོ་ལས་ཐོན་རྒྱུ་ལྟེ་
ཡངས་ཀྱི་རིན་ཐང་གོར་རྒྱུ་

ལྟུང་1. 4 ལྟུང་ནས་ནོར་སྲིད་ཀྱི་ཡང་འབབ་སྒྲོལ་དུང་ལྟུང་
 ལས་བཀལ་བ་མ་ཟད། ~~སྲིད་ཀྱི་ནོར་སྲིད་རང་མཁོ་རང་~~
~~སྲིད་བྱེད་ཆད་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་ཆད་མཁོ་ཤོས་ལ་སླེབས་པ་རེད།~~
 ཡིན་ནའང་ལས་ཀ་ཁ་ཤས་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་
 དང་ཉག་ཉག་མ་བསྐྱད་སྟབས། བཟོ་ལས་མང་ཙམ་
 གཉིར་འདོད་ཀྱང་དོ་དམ་བྱ་རྒྱ་ཞན་དུགས་པའི་དབང་
 གིས་ཁི་ལས་འགའ་ཤས་ལ་གྱིང་གུན་ཆབས་ཆེན་བྱུང་བ་
 རེད། གནས་ཚུལ་དེ་རིགས་ལ་གཞིགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་
 1961 ལོའི་ཟླ་4 པར་ཀྱང་དབྱང་ནས། སྟབས་ཤུགས་
 གཅིག་བསྐྱུས་ངང་ཞིང་ལས་དང་འབྲོག་ལས་འཕེལ་རྒྱས་
 ཤུགས་ཆེན་གཏོང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཆོང་ལས་དང་།
 ཞིང་འབྲོག་ལ་ཞབས་འདེགས་བྱ་ཆེད་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ལས་འཕེལ་རྒྱལ་གཏོང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་གནང་བ་
 རེད། སྤྱི་ལོ་ 1962ལོར་ བོད་ རང་ རྒྱུང་ རྒྱུངས་ གིས་
 “ལེགས་སྒྲིག་ སྤྱ་བཏུན། འབྲུས་ཆང་། ཡར་རྒྱས་”
 བཅས་ཡོང་བ་བྱ་དགོས་པའི་ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་གི་ཡིག་
 བརྒྱད་བྱེད་ རྩོགས་ ལག་ལེན་ བསྟར་ནས། བཟོ་ལས་
 འཕེལ་རྒྱལ་གཏོང་བའི་ལྷན་ཆུང་དལ་དུ་བཏང་ཁར།
 བཟོ་ལས་གཉེར་ཚུལ་སྟབས་བདེ་དུ་བཏང་བ་དང་། འ
 ལས་བཟོ་པ་ཁྱེད་དུ་བཏང་བ་དང་། དེ་དུས་ལག་ཤེས་
 བཟོ་ལས་ཀྱི་ཁི་ལས་དང་རྩོགས་རེས་ཆོ་རྒྱུང་འཇུགས་འགོ་
 བཅུགས་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་འཕེལ་རྒྱས་
 བཏང་བས། ཐོན་རྫས་ཀྱི་སྤྲུལ་ཆུང་ཇི་ལེགས་སུ་སོང་བ་
 མ་ཟད་ཐོན་རྫས་ཀྱི་སྤྲུལ་ཆུང་ཐུན་སུམ་ཇི་ཆོགས་སུ་སོང་
 བས། མི་རིགས་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་མཁོ་བའི་ཐོན་རྫས་
 མི་འདང་བའི་གནས་ཚུལ་ཐག་གཅོད་བྱུང་བ་རེད།

གསུམ་པ་འགོགས་དང་བར་ཆད་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་འཕེལ་
 རྒྱས་བྱུང་བའི་དུས་སྐབས། སྤྱི་ལོ་ 1966ལོ་ནས་
 1976ལོའི་བར་ཏེ། “རིག་གནས་གསར་བརྒྱུད་”སྐབས་
 སུ་དེང་རབས་ཅན་གྱི་བཟོ་ལས་གང་བྱུང་གིས་འཕེལ་རྒྱས་
 བཏང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་
 བཟོ་ལས་ཁག་ཅིག་དང་ལག་ཚུལ་པ་ཆུན་གྱས་འགར་
 གཏོར་ཞིག་ཕོགས་པ་རེད། ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་གྱི་གྲ་ནང་རྫོང་
 དང་གོང་དཀར་རྫོང་གཉིས་ནས་ཐོན་པའི་སྤམ་བུ་དག་

རྒྱ་ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་གྱི་གྲ་ནང་རྫོང་
 དང་གོང་དཀར་རྫོང་གཉིས་ནས་ཐོན་པའི་སྤམ་བུ་དག་

རྒྱལ་མི་རྒྱལ་ནང་ཀུན་ལ་བྱིན་པོ་ཡོད་ཅུང་“གཡོན་ཐལ་”གི་
 ལམ་ སྟོགས་ འོག་ མི་ ཆང་ གླེན་ གྱིས་ ནང་ ཏུ་ ལྷམ་ བུ་
 བཏགས་ བ། དེ་ “མ་ ཚ་ རིང་ ལུགས་ གི་ གཞུག་ བུར་”
 བཙུགས་ ལྟུངས། ལྷམ་ བུ་ འཐག་ མཁན་ ཏུང་ ཏུ་ སྤང་ བ་ རེད།
 དེ་ བཞིན་ གཞིས་ ཚེ་ ས་ ཁྲལ་ རྒྱལ་ ཚེ་ རྫོང་ ཁོངས་ གི་ ཁ་ གདན་
 འཐག་ མཁན་ ལག་ ཚལ་ པ་ རྣམས་ ཀྱང་ ཁ་ གདན་ འཐག་
 མཆམས་ བཞག་ རྟེ་ ཞིང་ ལས་ མི་ བྱེད་ ཀ་ མེད་ བྱང་ ལྟུངས།
 བོད་ གི་ ལག་ ཤེས་ ཐོན་ རྩས་ གི་ ལྷ་ ཁ་ རི་ ཏུང་ ཏུ་ སྤང་ བ་ མ་
 ཟད། ཐོན་ འབོར་ ཡང་ ཏུང་ ཏུ་ སྤང་ བས་ མི་ རིགས་ གི་
 ལག་ ཤེས་ བཟོ་ ལས་ ལ་ གྱུ་ བུན་ ཆབས་ ཆེན་ བྱང་ བ་ རེད།

བཞི་ པ་ བསྐྱར་ བཙུགས་ གི་ བྱོད་ ཏུ་ འཕེལ་ རྒྱས་ བྱང་ བ།
 སྤྱི་ ལོ་ 1980 ལོའི་ ཟླ་ 4 པར་ སྤྱིང་ ཆོགས་ བྱས་ པའི་ 《བོད་ གི་
 ལས་ དོན་ སྤྱིར་ གི་ བཞུགས་ མོལ་ ཆོགས་ འདུའི་》 ཐོག་ “ལག་
 ཤེས་ བཟོ་ པའི་ ཏུར་ བཙུག་ རང་ བཞིན་ བསྐྱལ་ སྤྱིང་ བྱས་ བས་
 ལག་ ཤེས་ བཟོ་ ལས་ དང་ བཟོ་ བཙུགས་ ལས་ རིགས་ རྒྱ་ བྱབ་
 ངང་ འཕེལ་ རྒྱས་ གཏོང་ དགོས།” ཞེས་ དང་ “ལྷམ་ བུ་ དང་།
 ཁ་ གདན་ ཤེས་ ཐོན་ བོད་ ལྷམ་ ལ་ སོགས་ སྤྱི་ ཆོགས་ ལ་
 བན་ པ་ ཆེ་ བའི་ མི་ རིགས་ གི་ ལག་ ཤེས་ བཟོ་ ལས་ དག་ འཕེལ་
 རྒྱས་ ཡོང་ བར་ རྒྱབ་ སྐྱར་ དང་ རིགས་ རམ་ གང་ བྱབ་ བུ་
 དགོས།” ཞེས་ ཀྱང་ ཀྱང་ ཀྱང་ དབྱང་ མཆོག་ བས་ བཀའ་ སྤྱི་ བ་
 ཁ་ གསལ་ གནང་ རེས། བུན་ མོང་ དང་ གླེན་ གི་ ལག་ ཤེས་
 བཟོ་ ལས་ འཕེལ་ རྒྱས་ བྱགས་ ཆེན་ བཏང་ ཞིང་། བོད་ གི་

རྒྱལ་མི་རྒྱལ་ནང་ཀུན་ལ་བྱིན་པོ་ཡོད་ཅུང་“གཡོན་ཐལ་”གི་

ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་མི་
 རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་
 ལས་དང་། ལག་ཚུལ་
 ཅེ་གའི་ཐོན་རྫས་
 ཐོན་རྫས་གྲགས་ཅན་
 བཅས་བསྐྱར་དུ་བཟོ་
 འགོ་བཙུགས་ཁར་དེ་
 དག་གཙོ་གནད་ཡོད་
 པའི་ངང་འཕེལ་རྒྱས་

ཁྱད་དང་ལྡན་པའི་བཟུགས་

བཟང་བ་མ་ཟད། ད་དུང་ཐོན་རྫས་གསར་པ་དང་ཁྱད་
 པར་དུ་ཡུལ་སྐོར་སྤྱོད་འཆམ་གྱི་བྱ་གཞག་གོང་འཕེལ་འགོ་
 བའི་འདུན་པ་དང་ཡོངས་སུ་འཆམས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་
 ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་

ཐོན་རྫས་ལྡན་རིགས་

རྒྱལ་ཅེའི་དངུལ་བཟོ་བ་བསྐྱོད་ནམས།

གསར་བཟོ་གང་ཐུབ་
 བྱས་ཡོད། མི་རིགས་
 ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་
 འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བར་
 བསྐྱོར་བསྐྱེད་བྱ་ཆེད།
 ཐོན་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ས་མི་
 དམངས་སྤྱིད་གཞུང་
 རྒྱལ་མི་རིགས་ཀྱི་ལག་

འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བར་
 བསྐྱོར་བསྐྱེད་བྱ་
 ཆེད་ཀྱི་ལག་ཤེས་
 བཟོ་ལས་ཀྱི་ལག་

ཤེས་བཟོ་ལས་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་བྱེད་པའི་དུས་སུ་དེར་རྒྱ་
 ཆ་རང་སྐྱབ་དང་། ཐོན་རྫས་རང་བཟོ། རིན་གོང་
 རང་གིས་གཏན་འབེབས། ཐོན་རྫས་རང་གིས་ཆོང་སྐྱབ་
 བཅས་བྱེད་པའི་ “རང་བཞིའི་” བྱེད་སྒྲུགས་དང་ཁྲལ་
 དདུལ་ཆག་ཡང་དང་ཙ་ཆག་གཏོང་བའི་སྲིད་རྒྱས་ལག་
 ལེན་བསྟར་དགོས་པའི་གཏན་འཁེལ་གནང་ཞིང་། ལག་
 ཙ་ལ་པ་ཀན་གྲས་ཉམས་ལ་སྲིད་རྒྱས་དོན་འཁྱེལ་བྱས་ནས་
 ལག་ཙ་ལ་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཡང་སྤྲད་གནང་བ་རེད། རང་
 སྤྱོད་སྤྱོདས་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ད་དུང་སྤྱི་ལ་
 1985ལོའི་བར་གྱི་མི་རིགས་གྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་འཕེལ་
 རྒྱས་གཏོང་ཐབས་སྒྲུབ་གྱི་འཆར་གཞིའང་བཟོ་འགོད་
 གནང་བ་རེད།

རྒྱུ་རྒྱུ་བས་གྱི་དཔལ་འབར་བའི་མི་རིགས་ གྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས།

བྱང་བའི་ལ་རྒྱས་རིང་ལ་ཐུན་མེན་གྱི་ཙ་ལ་ཉམས་
 ལེན་པའི་བོད་གྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་གྱི་ཐོན་རྫས་ལ་མི་
 རིགས་དང་ས་གནས་གྱི་བྱེད་ཆས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དཔེར་ན།
 རྒྱལ་ཅེའི་ས་གནས་དང་། རྒྱུ་བདེ་ཞོལ་གྱི་པང་གདན།
 ག་ནང་གི་སྒྲུལ་བྱ། རྒྱ་དཀར་ཅེའི་བཅུགས་ཐུག་རྒྱ་
 ཆའི་ཤིང་ཕོར། རྒྱ་ཅེའི་གྲི། རྒྱ་སའི་གཤིན་ཆས་དདུལ་

ཆས། རིན་ཐུངས་ཀྱི་གཡང་ཉི་མོགས་ཡུལ་གྱི་ཀུན་ལ་
 སྐད་གྲགས་ཆེ་ཙམ་ཡོད། འོན་ཀྱང་བོད་རྒྱུ་པའི་སྐབས་
 ལུ་མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ནི་གཞི་ཅའི་ཐོག་བྱིམ་
 ཆང་སྤྲོ་སྤྲོ་ཞེས་ལས་ཅམ་ཡོད། ས་གནས་སྤྱད་གཞུང་
 རས་མཐོང་ཆེན་བྱ་རྒྱ་པར་བཞག དེ་ལས་ལྷག་སྟེ་དཔྱ་
 བྱལ་དུ་མ་བསྐྱས་སྐབས། བོད་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་

མ་ཏེ་

ལག་

སྐར།

དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་ནམས་བཟས་ཀྱིས་སྤྱད་པ་མི་རྒྱལ་
 ལ་གོས་ཀྱིས་ལུས་པོ་མི་ཁེབས་པའི་གནས་སུ་གུར་ནས་ལག་
 ཤེས་བཟོ་ལས་ཡུན་རིང་རྒྱས་སུ་ལུས་པ་རེད།

སྤྱི་ལོ་1950ལོ་ནས་1959ལོའི་བར་བོད་དུ་ད་དུང་
 དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་མེད་པ་དང་སྤྱད་དབང་
 ལྡན་བཞིན་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་ཀྱི་ལག་ན་ཡོད་
 སྐབས། མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་

ཕྱི་ལོ་1950ལོ་ནས་1959ལོའི་བར་བོད་དུ་ད་དུང་
 དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་མེད་པ་དང་སྤྱད་དབང་
 ལྡན་བཞིན་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་ཀྱི་ལག་ན་ཡོད་
 སྐབས། མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་

གྱིས་བྱ་བ་ཁོངས་ངེས་ཅན་ནང་མ་དངུལ་ཐོག་ནས་རྒྱ་བ་
 སྐྱེད་ཕྱན་བྱ་བུས་པས། མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་
 འཕེལ་རྒྱས་ཕྱན་བྱ་བུང་ནས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དོན་
 གཉེར་བྱེད་མཁན་མི་གྲངས་མང་དུ་སྤང་བ་མ་ཟད།
 མང་ཤོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མི་གྲངས་2500ལྟ་ཅམ་བེན་ཡོད།
 སྤྱི་ལོ་1953ལོར་བཅུགས་པའི་གྲོང་བྱིར་ལྷ་སའི་ཁ་གདན་
 བཟོ་གྲུ་ཀི་སྐབས་དེ་དུས་གསར་དུ་བཅུགས་པའི་མི་རིགས་
 ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་བཟོ་གྲུ་གཙོ་བོའི་གས་ཤིག་རེད།
 བཟོ་གྲུ་ཐོག་མར་དབུ་བརྟེས་སྐབས་བཟོ་བ་40ལྟ་ཅམ་
 ལས་མེད། སྤྱི་ལོ་1954 ལོར་བེ་ཅིན་བཟོ་གྲུ་མ་མས་བཟོ་
 གྲུ་དེར་ལག་རྩལ་མཁས་པ་མི་3མངགས་ནས་ལག་རྩལ་ཐད་
 ཞིབ་པའི་བྱིད་སྟོན་མཛད་པས། གྲོང་བྱིར་ལྷ་སའི་ཁ་
 གདན་བཟོ་གྲུ་ཀི་ཐོན་སྐྱེད་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱར་བསྐྱེད་མ་
 བཏང་བ་རེད། སྤྱི་ལོ་1954ལོར་གྲུང་གྲུང་རྒྱལ་ཅེ་ཡན་
 ལག་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་རྒྱལ་ཅེ་རྫོང་གི་རུམ་
 འཐག་མཁན་མི་སེར་རྣམས་ལ་སྐྱེས་ཀ་མེད་པར་དངུལ་
 བུན་རྒྱ་ཁམ་བྱི་10ལྟ་ཅམ་བཏང་བས། རུམ་འཐག་གི་
 ལས་རིགས་ལམ་སང་ཉམས་པ་སོར་རྒྱད་དང་འཕེལ་རྒྱས་
 བྱང་ནས་ལོ་རེར་ཁ་གདན་མི་གྲུ་བཞི་མ་ཆིག་བྱི་ལྟ་ཅམ་བྱེ་
 རྒྱལ་ལ་གཏོང་བྱེད་པ་རེད། དེའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ལག་
 ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཐོན་རྫས་ཉུང་ཤས་ཤིག་བྱིམ་མཆོས་ཀྱི་
 རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་བཙོང་བ་མ་གཏོགས་གཙོ་བོ་

[illegible]

ཐོད་རང་གི་དགོས་མཁོ་སྒྲིང་ཆེད་དུ་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་དམངས་གཙོའི་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་
པའི་རྗེས། གྲུང་གྲུང་བོད་སྤྱོད་ལས་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་
ཁང་གིས་ས་ཁྲུལ་ཁག་ལ་རྒྱ་ཆ་རང་ས་ནས་འཛོལ་བ་དང་།
རང་སྤྱོད་ས་རང་སྤྱོད། རྟོང་བསྐྱར་བོད་སྤྱོད། རང་

ཁྱད་རྒྱལ།

བཟོ་རང་ཚོང་བཅས་ཕྱ་རྒྱུ་ཚ་དོན་ལ་གཞིགས་ནས། ཞིང་
འབྲོག་གཉིས་དང་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བར་དགོས་མཁོ་ཆེ་
བའི་མི་རིགས་ཀྱི་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཐོན་ལྗས་འཕེལ་
རྒྱས་ཏུ་རྒྱག་གཏོང་དགོས་པའི་སྤངས་ཕྱ་བཏོན་པ་རེད།
མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་རིམ་པ་ཁག་ནས་ཀྱང་ལག་ཤེས་
བཟོ་ལས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཆ་ཉེ་རིགས་དང་ཐོན་ལྗས་ཚོང་
རིགས་ཕྱས་པ་མ་ཟད། ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་པའི་ལག་རྩལ་

[illegible]

རུམ་འཐག་བཞིན་པ།

ཡེགས་བཙུག་དང་།
 སྐྱོན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་སྤྱོད་
 ཚད་ཇི་བཟང་དུ་
 གཏོང་བ། སྐྱོན་
 རྣམས་གསར་པ་བཟོ་
 རྒྱུ་གས་བྱས་པས།
 དུས་ཚོད་བྱང་བྱང་
 ལ་འགའ་ཤེས་ནང་
 ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་
 དེ་མཁུགས་སྤྱི་
 ངང་ཉམས་པ་སོར་
 ཟུང་དང་འཕེལ་
 བྱང་བ་རེད། སྤྱི་

ལོ་1959ལོ་ནས་1965ལོའི་བར་ལ་སྒྲུངས་ཡངས་ཀྱི་མི་
 རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དེ་ལས་རིགས་ཁག་33དང་།
 ཁེ་ལས་100ལ་ཉེ་བ། ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་རིགས་རེས་
 ཚེ་རྒྱུ་230ལྟ་ཅཱ་བཅས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་ཁར།
 མི་གྲངས་ཀྱང་6670བར་འཕར་ཡོད། ལོ་རེའི་སྤྱོད་རྫས་
 ཀྱི་རིན་ཐང་བསྐྱམས་འབོར་དེ་དམངས་གཙའི་བཅས་
 བསྐྱར་གོང་གི་སྒོར་ཁྲི་124ནས་སྒོར་ཁྲི་890ལྟ་ཅཱ་བར་
 འཕར་ཡོད་པས། ཆ་སྐྱམས་བྱས་ན་ལོ་རེར་བརྒྱ་ཆ་
 32འཕར་ཡོད།